COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

Як ЗАХИЩАЮТЬ ПРАВА людей у місцях несвободи?

Довідник про роботу національного превентивного механізму в Україні

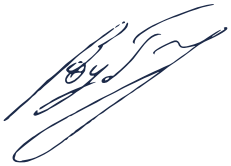
ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Коли ми говоримо про права людини, найчастіше уявляємо свободу. Однак є люди, які сьогодні не можуть самостійно відчинити двері й вийти. Це ті, хто перебуває в слідчих ізоляторах, колоніях, психіатричних лікарнях, інтернатах, геріатричних пансіонатах та інших місцях несвободи. Вони теж потребують уваги та захисту.

На Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини покладено здійснення функції національного превентивного механізму. Це передбачає регулярні незалежні відвідування місць несвободи, щоб своєчасно виявляти порушення, запобігати катуванням і жорстокому поводженню та допомагати державі створювати гідні та безпечні умови для кожної людини.

Особливістю української моделі НПМ є активна участь громадськості. Представники громадських організацій разом із працівниками Офісу Омбудсмана здійснюють моніторингові візити, забезпечуючи відкритість, незалежність і довіру до цього механізму.

Ця брошура допоможе вам краще зрозуміти, як працює Національний превентивний механізм, чому його діяльність є важливою для захисту прав людини та яку роль у цьому відіграє взаємодія держави й громадянського суспільства.

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ
Уповноважений
Верховної Ради України
з прав людини

ЩО ТАКЕ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРЕВЕНТИВНИЙ МЕХАНІЗМ?

Кожна людина, незалежно від місця її перебування, має право на безпеку, належне поводження, медичну допомогу, належне харчування, прийнятні умови проживання, приватність, зв'язок із зовнішнім світом та захист від насильства.

Саме для того, щоб ці права не залишалися лише формальними гарантіями, діє національний превентивний механізм (НПМ).

Мандат і повноваження НПМ чітко визначені Законом України "Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини". Саме на Уповноваженого покладаються функції національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання (ОРСАТ).*

** Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment.*

Місце несвободи

Будь-яке місце, державної або приватної форми власності, де особи утримуються або можуть утримуватися за рішенням чи з відома держави і не можуть залишити його за власним бажанням. Наприклад, виправні колонії, СІЗО, спеціальні приміщення для затриманих тощо.

НПМ як система незалежного моніторингу місць несвободи

Національний превентивний механізм, або НПМ, — це незалежна система регулярних відвідувань місць несвободи, створена для запобігання катуванням та іншим формам жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

Представники НПМ відвідують установи, у яких перебувають особи, позбавлені свободи, оцінюють умови їх тримання, спілкуються з ними конфіденційно, аналізують документи та визначають ризики можливих порушень.

Головна особливість НПМ полягає в його превентивному характері.

НПМ не чекає, поки станеться катування, насильство або інше серйозне порушення. Його завдання — прийти без попередження, виявити порушення та допомогти усунути їх до того, як вони призведуть до непоправних наслідків.

ЯК НАРОДИЛАСЯ ІДЕЯ НПМ

У 1987 році була ухвалена **Конвенція ООН проти катувань,** яка закріпила абсолютну заборону катувань та інших форм жорстокого поводження.

Проте міжнародні експерти дійшли висновку, що навіть найкращі закони не гарантують їх дотримання без незалежного контролю.

Тому **у 2002 році** Генеральна Асамблея ООН ухвалила Факультативний протокол до Конвенції ООН проти катувань (ОРСАТ).

Його ключова ідея була революційною для свого часу: **кожна держава-учасниця повинна створити незалежний національний механізм,** який регулярно відвідуватиме місця несвободи та допомагатиме запобігати катуванням.

На відміну від класичних механізмів захисту прав людини, **ОРСАТ зробив головний акцент не на покаранні після порушення, а на його недопущенні.**

Шлях від Конвенції ООН до НПМ

Конвенція ООН проти катувань	закріплює абсолютну заборону катувань і зобов'язує держави захищати людей від неналежного поводження.
Факультативний протокол — ОРСАТ	запроваджує систему регулярних незалежних відвідувань місць несвободи.
Підкомітет ООН із запобігання катуванням	здійснює міжнародний моніторинг і надає експертну підтримку державам та НПМ.
Національні превентивні механізми	постійно працюють усередині держав, відвідують місця несвободи та надають рекомендації.

ЯКІ МІСЦЯ НЕСВОБОДИ ВІДВІДУЄ НПМ?

Моніторингові групи національного превентивного механізму відвідують місця несвободи, що належать до сфери управління різних державних органів. Наведений перелік не є вичерпним.

Міністерство юстиції України

До сфери управління Міністерства юстиції України належать, зокрема:

- виправні колонії;
- слідчі ізолятори;
- табори для тримання військовополонених.

Міністерство внутрішніх справ України

До системи Міністерства внутрішніх справ України належать кілька органів, у підпорядкуванні яких є місця несвободи.

Національна поліція України:

- відділи та відділення поліції;
- ізолятори тимчасового тримання.

Державна міграційна служба України:

- пункти тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства;
- пункти тимчасового розміщення біженців.

Державна прикордонна служба України:

- транзитні зони;
- спеціальні приміщення відділів прикордонної служби;
- пункти тимчасового тримання.

Міністерство охорони здоров'я України

До сфери управління Міністерства охорони здоров'я України можуть належати:

- будинки дитини;
- наркологічні диспансери;
- відділення паліативної допомоги;
- обсерваційні відділення;
- психіатричні лікарні;
- протитуберкульозні диспансери;
- центри судово-психіатричної експертизи.

Міністерство соціальної політики України

Моніторингові групи можуть відвідувати:

- психоневрологічні інтернати;
- геріатричні пансіонати;
- стаціонарні відділення територіальних центрів соціального обслуговування та надання соціальних послуг.

Міністерство освіти і науки України

До місць несвободи у сфері освіти можуть належати:

- дитячі будинки;
- загальноосвітні школи-інтернати;
- спеціальні загальноосвітні школи-інтернати;
- навчально-реабілітаційні центри;
- санаторні школи-інтернати;
- спеціалізовані загальноосвітні школи-інтернати.

Міністерство оборони України

До сфери управління Міністерства оборони України належать, зокрема:

- гауптвахти;
- кімнати для тимчасово затриманих військовослужбовців;
- дисциплінарні батальйони.

Державна судова адміністрація України

Моніторингові відвідування можуть проводитися у приміщеннях судів, де перебувають затримані, взяті під варту або засуджені особи, зокрема в кімнатах для їх тимчасового тримання та конвоювання.

Служба безпеки України

До місць несвободи у системі Служби безпеки України належать, зокрема, приміщення підрозділів забезпечення досудового слідства.

Державне бюро розслідувань

НПМ також може відвідувати місця, у яких перебувають затримані особи та які належать до сфери діяльності Державного бюро розслідувань.

ЯК ДІЄ НПМ

Простими словами, **НПМ — це незалежний контроль за тим, що відбувається у місцях з обмеженим доступом:** від в'язниць та інтернатів до психіатричних лікарень.

Представники НПМ перевіряють:

- чи перебувають люди в безпечних і гідних умовах;
- чи не зазнають вони насильства, залякування або приниження;
- чи мають доступ до медичної допомоги, води, їжі та засобів гігієни;
- чи можуть повідомити про порушення;
- чи враховуються потреби дітей, людей старшого віку, осіб з інвалідністю та інших вразливих груп;
- чи відповідає робота установи національному законодавству та міжнародним стандартам у контексті дотримання прав людини.

НПМ не підміняє слідство, суд, прокуратуру, поліцію чи адміністрацію установи. Його роль інша — **побачити ризики, зафіксувати проблеми та запропонувати зміни,** які захищатимуть людей у майбутньому.

Регулярний незалежний моніторинг зменшує ризик порушень і допомагає захистити людську гідність.

Мапа місць несвободи в Україні

За підтримки Ради Європи створено **автоматизовану Систему національного превентивного механізму (НПМ),** яка забезпечує ефективну організацію моніторингової діяльності та містить мапу місць несвободи, проведені відвідування, акти реагування, рекомендації та освітні матеріали.

Система дає змогу впорядковувати й аналізувати результати роботи НПМ, скорочує час підготовки звітів, покращує контроль за виконанням рекомендацій, мінімізує технічні помилки та забезпечує збереження накопичених знань і безперервність роботи НПМ незалежно від кадрових змін.

ЯК ПРАЦЮЄ ПРЕВЕНЦІЯ

Людина перебуває у місці несвободи.

Її можливості самостійно захистити свої права обмежені.

Виникає ризик неналежного поводження або порушення прав людини.

Моніторингова група НПМ відвідує заклад.

Оцінює умови, спілкується з людьми та аналізує документи.

Виявляє порушення і фактори ризику.

Готує рекомендації відповідальним органам влади.

Контролює виконання рекомендацій.

Умови перебування людей змінюються на краще.

Превенція

Дії, спрямовані на те, щоб не допустити катувань, жорстокого поводження та інших порушень прав людини.

Приклад

Уявімо, що людина перебуває в місці несвободи, де:

- відсутній доступ до питної води;
- медичний огляд проводиться у присутності сторонніх;
- людей не інформують про їхні права;
- приміщення переповнені;
- скарги передаються адміністрації без дотримання анонімності та конфіденційності;
- особу можуть ізолювати без належного обґрунтування.

Кожна з цих ситуацій може здаватися окремим побутовим або організаційним недоліком. Проте разом вони створюють середовище, у якому зростає ризик приниження, насильства, безкарності та жорстокого поводження. **Завдання НПМ — побачити цей ризик не лише в окремому епізоді, а в усій системі функціонування установи.**

ЩО МОЖЕ НПМ

- Відвідувати у будь-який час і без попередження у будь-яке місце несвободи державної чи приватної форми власності.
- Говорити з утримуваними особами без присутності працівників установи (адміністрація не має права бути присутньою і не знатиме змісту розмови).
- Опитувати інших осіб, які можуть надати важливу інформацію.
- Ознайомлюватися з документами, умовами тримання, якістю організації харчування та медичної допомоги.
- Надавати органам влади, установам та організаціям рекомендації щодо запобігання катуванням і неналежному поводженню.
- Перевіряти, чи були ці рекомендації виконані.

НПМ не є каральним органом

Моніторингова група не відвідує установу лише для того, щоб знайти порушника або покарати працівників. **Ключове завдання — оцінити всю систему на відповідність дотримання стандартів прав людини,** а саме:

- які правила діють в установі;
- як вони виконуються на практиці;
- чи достатньо персоналу;
- чи забезпечені належні побутові та санітарні умови;
- чи має людина можливість поскаржитися на умови тримання або дії адміністрації установи;
- чи реагує адміністрація на її потреби;
- чи існують умови, які можуть призвести до насильства, приниження або неналежного поводження.

Результатом відвідування мають бути не лише зафіксовані недоліки, а й конкретні рекомендації: що саме потрібно змінити, хто має це зробити та які рішення можуть запобігти порушенням у майбутньому.

В Україні функції національного превентивного механізму покладено на ***Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.***

Це означає, що Секретаріат Уповноваженого (Офіс Омбудсмана) організовує та координує відвідування місць несвободи, залучає до моніторингової діяльності представників громадянського суспільства, експертів, учених і фахівців, готує звіти та рекомендації, а також контролює реагування відповідальних органів.

СТАНДАРТИ НПМ

Чи знали ви?

Факультативний протокол не створює єдиного універсального органу для всіх країн.

Кожна держава самостійно визначає модель свого національного превентивного механізму відповідно до власної правової системи за умови, що він відповідає міжнародним стандартам незалежності, ефективності та регулярності роботи.

Основні вимоги до НПМ

Незалежність.
НПМ має діяти самостійно та не залежати від органів і установ, діяльність яких він перевіряє.

Достатні повноваження.
Представники НПМ повинні мати доступ до всіх місць несвободи, необхідної інформації, документів і осіб, які там перебувають.

Регулярність.
Відвідування мають проводитися систематично, а не лише після повідомлень про порушення.

Конфіденційність.
Особи, що перебувають у місцях несвободи повинні мати можливість безпечно й конфіденційно спілкуватися з представниками НПМ.

Професійність.
До моніторингу мають залучатися фахівці з необхідними знаннями та досвідом.

Ресурси.
НПМ повинен мати достатнє фінансування, персонал і організаційні можливості для виконання свого завдання.

Відсутність переслідування.
Жодна особа, що перебуває місці несвободи не повинна зазнавати покарання, тиску або негативних наслідків через спілкування з НПМ чи надання йому інформації.

МОДЕЛЬ “ОМБУДСМАН+”

Український НПМ працює за моделлю “Омбудсман+”

Знак “плюс” означає, що разом із працівниками Офісу Омбудсмана до відвідувань можуть долучатися представники громадських організацій та незалежні фахівці з різних сфер.

Такий підхід допомагає:

- забезпечувати правову, медичну, соціальну та іншу професійну експертизу;
- гарантувати різнобічну оцінку умов у місці несвободи;
- посилювати незалежність і відкритість моніторингу;
- залучати громадянське суспільство до захисту прав людини.

Цікаво знати

Моделлю “Омбудсман+” сьогодні також користуються:

- Республіка Молдова,
- Республіка Вірменія,
- Королівство Данія,
- Республіка Словенія,
- Республіка Казахстан

та низка інших країн.

Елементи моделі “Омбудсман+”

- **Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (Омбудсман України)** — здійснює загальне керівництво та координацію діяльності системи НПМ.
- **Представник Уповноваженого в місцях несвободи** — організовує та координує діяльність НПМ.
- **Департамент з питань реалізації НПМ** — окремий структурний підрозділ Секретаріату Уповноваженого, який забезпечує реалізацію повноважень у сфері парламентського контролю за дотриманням права на захист від катувань та іншого жорстокого поводження на підставі Факультативного протоколу, Закону України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини” та Положення про Департамент з питань реалізації НПМ.
- **Представництва Уповноваженого у регіонах** — забезпечують реалізацію функцій НПМ у регіонах.
- **Консультативна рада з питань реалізації НПМ при Уповноваженому** — консультативно-дорадчий орган, що надає фахову підтримку виконанню функцій НПМ.
- **Монітори** — представники громадських організацій, які беруть безпосередню участь у відвідуваннях від громадськості та діють на підставі доручення, виданого Уповноваженим.

Важливо!

Представники громадських організацій, експерти, вчені, фахівці, монітори та Консультативна рада **утворюють так званий “+” — невід’ємну складову моделі національного превентивного механізму,** запровадженої в Україні.

Для отримання доручення Уповноваженого представники громадських організацій зобов’язані пройти відбір та навчання у порядку, визначеному наказом Уповноваженого.

НПМ ІНШИХ КРАЇН

🇵🇱 Польща

Національний превентивний механізм Польщі працює на базі Офісу Уповноваженого з прав людини (Rzecznik Praw Obywatelskich – RPO).

Головні особливості НПМ Польщі:

Єдиний орган (Омбудсман). На відміну від багатьох інших країн, у Польщі НПМ не є окремою установою. Він працює безпосередньо в структурі Офісу Уповноваженого з прав людини.

Велика кількість місць несвободи. У Польщі понад 3000 місць несвободи. Це не лише в'язниці, а й поліцейські відділки, психіатричні лікарні, будинки соціального захисту та інші заклади.

Мультидисциплінарні команди. До планових і позапланових відвідувань залучають незалежних фахівців різних професій — психіатрів, психологів, спеціалістів із реабілітації та інших експертів.

🇸🇮 Словенія

Національний превентивний механізм Словенії працює за моделлю **"Омбудсман +".** Це означає, що Уповноважений з прав людини проводить свою роботу разом із представниками громадських і гуманітарних організацій.

Особливістю словенської моделі є те, що вона охоплює не лише установи виконання покарань, а й широку мережу закладів соціального захисту та охорони здоров'я.

Головні особливості НПМ Словенії:

Модель "Омбудсман + неурядові організації (НУО)". Офіс Омбудсмана Республіки Словенія координує роботу механізму, а до регулярних моніторингових відвідувань постійно долучаються представники спеціально відібраних громадських організацій. Це допомагає забезпечити незалежність перевірок і дає можливість оцінити ситуацію з різних точок зору.

🇲🇩 Молдова

Національний превентивний механізм Молдови також працює за моделлю **“Омбудсман +”.** Його діяльність організована на базі інституту Народного адвоката (Омбудсмана), який співпрацює з представниками громадянського суспільства та незалежними експертами.

Головні особливості НПМ Молдови:

Гібридна модель роботи. Основою механізму є офіс Народного адвоката. Водночас до моніторингових груп на постійній основі входять представники громадських організацій. Це допомагає забезпечити більш широкий контроль і неупереджену оцінку умов у місцях несвободи.

🇩🇰 Данія

Національний превентивний механізм Данії працює за моделлю **“Омбудсман +”.** Його особливість полягає у тісній співпраці Парламентського омбудсмана Данії (The Danish Parliamentary Ombudsman) із двома незалежними організаціями — Данським інститутом з прав людини та організацією DIGNITY, яка займається запобіганням катувань.

Головні особливості НПМ Данії:

Гібридна модель роботи. Парламентський омбудсман координує діяльність механізму, а моніторингові відвідування проводяться спільно з експертами Данського інституту з прав людини та організації DIGNITY.

🇩🇪 Німеччина

Національний превентивний механізм Німеччини вважається одним із найрозвиненіших у Європі.

Головні особливості НПМ Німеччини:

Дворівнева структура. Національний превентивний механізм Німеччини працює на двох рівнях:

- федеральному — місця несвободи перевіряє Федеральна агенція із запобігання катуванням;
- регіональному — місця несвободи в федеральних землях перевіряє Об'єднана комісія федеральних земель.

До складу НПМ Німеччини також входять незалежні фахівці — лікарі, юристи та правозахисники, які працюють на громадських засадах.

Без розгляду індивідуальних скарг. На відміну від Омбудсмана, НПМ Німеччини не розглядає звернення окремих ув'язнених або затриманих. Його головне завдання — виявляти системні проблеми, оцінювати умови тримання людей у місцях несвободи та запобігати жорстокому поводженню.

ЩО ВИЯВЛЯЄ НПМ

Системні порушення прав людини, які НПМ виявляє під час відвідувань місць несвободи:

- переповнені камери, особливо у слідчих ізоляторах;
- недостатнє освітлення та вентиляція, обмежений доступ до свіжого повітря;
- неналежні санітарні та гігієнічні умови;
- відсутність своєчасної та якісної медичної допомоги;
- незаконне утримання особи, зокрема утримання людини без рішення суду або без внесення інформації до відповідних журналів;
- неналежна фіксація тілесних ушкоджень і неповідомлення про них правоохоронних органів;
- ненадання необхідної первинної та спеціалізованої медичної допомоги;
- порушення права пацієнтів на конфіденційність під час отримання медичної допомоги;
- порушення під час застосування засобів обмеження рухів, а також випадки незаконного примусового утримання пацієнтів у психіатричних лікарнях;
- недотримання встановлених норм житлової площі;
- відсутність належного догляду за мешканцями інтернатних установ через недостатню кількість працівників в інтернатних установах;
- ізольованість мешканців інтернатних закладів від суспільства;
- відсутність належної ресоціалізації та соціальної реабілітації осіб з інвалідністю, що свідчить про потребу суттєвих змін чинної системи надання соціальних послуг в інтернатних установах.

Важливо!

Перелік порушень залежить від типу закладу та специфіки його мандату.

РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ НПМ

За результатами планових і позапланових відвідувань НПМ готується звіт або доповідна записка із рекомендаціями щодо усунення виявлених порушень прав і свобод людини.

Залежно від результатів моніторингового відвідування до органів державної влади, підприємств, установ та організацій можуть бути внесені:

- рекомендації щодо запобігання катуванням та іншим жорстоким, нелюдським або таким, що принижують гідність, видам поводження і покарання;
- листи з ініціативою порушити дисциплінарне провадження або розпочати провадження у справі про адміністративне правопорушення;
- подання Уповноваженого про усунення виявлених порушень прав і свобод людини;
- повідомлення про кримінальне правопорушення, якщо під час відвідування виявлено факти, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення.

Рекомендації НПМ допомагають удосконалювати державну політику у сфері захисту прав людини.

На їх основі готуються законопроєкти та інші нормативно-правові акти, спрямовані на покращення умов перебування осіб у місцях несвободи та запобігання катуванням і неналежному поводженню.

Для цього НПМ бере участь у роботі спільних робочих груп, міжвідомчих нарадах, консультаціях з органами влади, а також долучається до опрацювання проєктів нормативно-правових актів.

Чи знали ви?

- В Україні функціонує **34 дитячих будинки-інтернати,** де перебуває понад 3000 осіб;
- **психоневрологічних інтернатів — 159,** де перебуває близько 23 000 осіб;
- **будинків-інтернатів для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю — 88,** де перебуває близько 11 000 осіб;
- **56 виправних колоній;**
- **24 слідчих ізолятори;**
- **5 таборів для утримання військовополонених.**

Загальна кількість осіб, які перебували в установах виконання покарань та у слідчих ізоляторах станом на кінець 2025 року, становила близько 35 тис. осіб. ***У порівнянні з попереднім роком цей показник зменшився на 5,9 %,*** *що свідчить про подальшу тенденцію до скорочення кількості утримуваних осіб у пенітенціарній системі.*

ПРИВАТНІ ЗАКЛАДИ: ОКРЕМА ПРОБЛЕМАТИКА

До місць несвободи приватної форми власності належать геріатричні пансіонати для людей старшого віку, центри реабілітації осіб із залежністю від алкоголю чи наркотичних речовин, а також будинки ветеранів.

Протягом останніх трьох років НПМ здійснив понад 100 моніторингових відвідувань приватних геріатричних пансіонатів.

Сьогодні в Україні працює **понад 500 приватних пансіонатів для людей похилого віку.** Через недостатній державний контроль саме ці заклади залишаються **однією з найбільш проблемних сфер із точки зору дотримання прав людини.**

Якщо Ви чи хтось із Ваших рідних потребує захисту, Ви маєте право звернутися до **Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини!**

Найпоширеніші проблеми, які виявляють під час моніторингових відвідувань:

- утримання людей без їхньої добровільної згоди;
- відсутність або неналежний стан укриттів;
- недоступність приміщень для людей з інвалідністю та маломобільних осіб;
- використання прострочених лікарських засобів;
- неналежні умови харчування та зберігання продуктів;
- відсутність ліцензій на провадження окремих видів діяльності або договорів із закладами охорони здоров'я;
- недотримання вимог пожежної безпеки.

ЧИ ДОТРИМУЮТЬСЯ ВАШІ ПРАВА?

Дайте відповідь “Так” або “Ні”, щоб дізнатись чи дотримуються Ваші права у місці насвободи.

Загальні умови перебування

- ☐ Я маю достатньо особистого простору для проживання.
- ☐ У приміщенні, де я перебуваю, є належне освітлення, вентиляція та опалення.
- ☐ Я маю постійний доступ до питної води.
- ☐ Я маю змогу щодня користуватися туалетом і душем у належних умовах.
- ☐ Мене забезпечують достатньою кількістю їжі та питної води.

Медична допомога

- ☐ Я можу, за необхідності, своєчасно отримати медичну допомогу.
- ☐ Під час огляду лікарем зберігається конфіденційність.
- ☐ Я отримую необхідні ліки та лікування.
- ☐ У разі виявлення тілесних ушкоджень адміністрація забезпечує їхнє належне документування.

Дайте відповідь “Так” або “Ні”, щоб дізнатись чи дотримуються Ваші права у місці насвободи.

Безпека та повага до гідності

- ☐ Я почуваюся у безпеці.
- ☐ До мене не застосовують фізичне або психологічне насильство.
- ☐ Я не зазнаю принижень, погроз або жорстокого поводження.
- ☐ До мене застосовують фізичні обмеження лише у випадках, передбачених законом.

Ваші права

- ☐ Я знаю свої права та правила перебування в установі.
- ☐ Я маю можливість звернутися зі скаргою.
- ☐ Я маю змогу конфіденційно звернутися до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
- ☐ Я маю можливість підтримувати зв’язок із родиною, адвокатом або іншими особами відповідно до законодавства.
- ☐ Я не знаю про свої права та правила установи.

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ВИ ВІДПОВІЛИ “НІ”

Якщо ви відповіли “Ні” на один чи кілька пунктів, це може свідчити про наявність ризиків або порушень, які потребують перевірки.

Не залишайтеся з проблемою наодинці.

Повідомте про неї:

- адміністрацію установи;
- Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
- інші компетентні органи (за потреби).

ЯК МОЖНА ЗВЕРНУТИСЯ ДО УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ ДМИТРА ЛУБІНЦЯ?

Звернення можна подати:

- поштою: **вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008**;
- електронною поштою: **hotline@ombudsman.gov.ua**;
- інформаційно-консультаційна гаряча лінія: **1678**.

Портал інформаційних брошур

Важливо!

Листування з Уповноваженим є *конфіденційним.* Адміністрація місця несвободи не має права відкривати, переглядати або перешкоджати надсиланню таких звернень, а також застосовувати будь-які заходи впливу через подання скарги. Це прямо передбачено законом.

ЯКЩО НАЦІОНАЛЬНІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ НЕ ДОПОМОГЛИ

Звернення до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ)

Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) — це міжнародний суд, який розглядає скарги людей на порушення державою прав, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Водночас ЄСПЛ не є ще однією інстанцією української судової системи. Звернутися до нього можна лише після того, як в Україні були використані всі ефективні засоби юридичного захисту.

Перед зверненням до Європейського суду з прав людини доцільно проконсультуватися з адвокатом, який спеціалізується на справах до ЄСПЛ, щоб оцінити доцільність звернення та дотриматися всіх процесуальних вимог.

Тому насамперед варто скористатися механізмами захисту, які діють в Україні, зокрема звернутися до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Пам'ятайте!

Кожне повідомлення про порушення прав людини має значення.

Ваше звернення може допомогти не лише поновити ваші права, а й запобігти подібним порушенням щодо інших людей у майбутньому.

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE